

PM 2004 RI (Dnr 001-1924/2004)

Yttrande över betänkandet Översyn av personuppgiftslagen (SOU 2004:6)

Remiss från Justitiedepartementet

Remisstid 1 september 2004

Borgarrädsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen Översyn av personuppgiftslagen (SOU 2004:6) överlämnas
och återopas denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Ärendet

Stockholms stad har av regeringskansliet erhållit betänkande Översyn av personuppgiftslagen (SOU 2004:6) på remiss.

Förslaget innehåller ändringar i personuppgiftslagen och sekretesslagen. Ändringarna i personuppgiftslagen innebär bl.a. att hantering av personuppgifter som inte ingår i en strukturerad samling av personuppgifter underlättas, att skyldigheten att lämna registerutdrag blir mindre betungande i vissa fall samt ett förtydligande av hur myndigheters beslut enligt personuppgiftslagen kan överklagas.

Ärendets beredning

Utredningen har inom staden remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ställer sig i huvudsak positivt till förslagen i utredningen med vissa påpekanden. De föreslagna lagändringarna innebär i huvudsak ett förtydligande av gällande bestämmelser i personuppgiftslagen och sekretesslagen. Ändringen avseende vardagliga behandlingar från hanteringsregler till en missbruksregel innebär att hanteringen av personuppgifter underlättas och förenklas.

Mina synpunkter

Jag kan konstatera att stadsledningskontoret gör bedömningen att förslagen i huvudsak inte innebär någon nämnvärd förändring för stadens vidkommande och därför kan tillstyrkas. Jag vill ändå uppmärksamma lagstiftaren om de synpunkter stadsledningskontoret lämnar i denna promemoria.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Som svar på remissen Översyn av personuppgiftslagen (SOU 2004:6) överlämnas och återopas denna promemoria.

Stockholm den 18 augusti 2004

ANNIKA BILLSTRÖM

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Stockholms stad har av regeringskansliet erhållit betänkande Översyn av personuppgiftslagen (SOU 2004:06) på remiss.

Förslaget innehåller ändringar i personuppgiftslagen och sekretesslagen. Ändringarna i personuppgiftslagen innebär bl.a. att hantering av personuppgifter som inte ingår i en strukturerad samling av personuppgifter underlättas, att skyldigheten att lämna registerutdrag blir mindre betungande i vissa fall samt ett förtydligande av hur myndigheters beslut enligt personuppgiftslagen kan överklagas.

Utredningen föreslår även en avkriminalisering som innebär att, förutom uppsåtliga förfaranden, bara *grovt* oaktsamma förfaranden skall vara straffbara. Ändringen i sekretesslagen innebär endast ett förtydligande av gällande bestämmelse, inte någon ändring i sak. Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget men noterar samtidigt att på grund av de kvalificerade diarieföringssystem som staden använder kommer ändringarna inte att beröra stadens hantering av personuppgifter i någon större utsträckning.

I följande avsnitt redogörs mer utförligt om bakgrunden till utredningen och de föreslagna förändringarna i personuppgiftslagen och sekretesslagen.

BAKGRUND

Personuppgiftslagen, som tillkom efter EG-direktiv, har gällt sedan oktober 1998, men inte tillämpats fullt ut på automatiserad behandling förrän tre år senare. Under den förhållandevis korta tid som lagen tillämpats har det förekommit en utveckling i rättstillämpningen och tillkommit en hel del annan vägledning bl.a. från Datainspektionen. I utredningen omförandet av EG-direktivet om personuppgifter och utarbetande av personuppgiftslagen beaktades möjligheten att ha en lagstiftning inriktad på att förhindra missbruk av personuppgifter i stället för att reglera all hantering av sådana uppgifter. Utredningens direktiv har bland annat varit att undersöka om det inom ramen för gällande EG-direktiv om personuppgifter går att införa regler mot missbruk av personuppgifter istället för regler om hanteringen av sådana uppgifter. Syftet är i första hand att underlätta vardaglig hantering av personuppgifter och opinionsbildning samt kommunikation samtidigt som enskilda ges ett effektivt skydd mot missbruk av uppgifterna och andra obefogade intrång i den personliga integriteten.

Hantering av personuppgifter som inte ingår i en strukturerad samling av personuppgifter

Utredningens förslag i denna del innebär att behandling av personuppgifter som inte ingår i och inte heller är avsedda att ingå i en samling av personuppgifter, som har strukturerats för att påtagligt underlätta sökning eller sammanställning av just personuppgifter, undantas från de flesta hanteringsreglerna i personuppgiftslagen. Det innebär att t.ex. reglerna om bestämmande av ändamål, samtycke, känsliga personuppgifter, rättelse och information inte skall tillämpas på bl.a. sådan vardaglig hantering som produktion av löpande text i ordbehandlingsprogram, publicering av löpande text på Internet, användning av ljud- och bildupptagningar och korrespondens med e-post under förutsättning att materialet inte skall infogas i en databas med en personuppgiftsanknuten struktur såsom ett ärendehanteringssystem.

Den som i sin dator vill hantera personuppgifter i löpande text, t.ex. enkla meddelanden eller kortare och längre texter, eller i ljud och bild eller i e-post behöver således normalt inte bry sig om hanteringsreglerna i personuppgiftslagen. Det är bara om han eller hon vill infoga materialet i någon form av databas som har en

personuppgiftsanknuten struktur, där just personuppgifter har markerats som sådana, som hanteringsreglerna måste tillämpas. Så snart ett ärende är diariefört i ett sådant system gäller personuppgiftslagen fullt ut för alla i ärendet förekommande personuppgifter i samtliga handlingar som tillhör ärendet.

Den behandling som undantas från hanteringsreglerna skall enligt förslaget i stället regleras av en enkel regel till skydd mot missbruk av personuppgifterna. Regeln innebär att behandling av personuppgifter inte får utföras om den ”innebär ett otillbörligt intrång i den personliga integriteten”. För att underlätta tillämpningen har utredningen i sina kommentarer sammanfattat några enkla och självklara riktlinjer som bör följas:

- ? Behandla inte personuppgifter för otillbörliga syften, såsom förföljelse eller skandalisering
- ? Samla inte utan godtagbara skäl en stor mängd uppgifter om en person
- ? Rätta personuppgifter som visar sig vara felaktiga eller missvisande
- ? Förtala eller förolämpa inte någon annan
- ? Bryt inte mot tystnadsplikt

Registerutdrag

Enligt personuppgiftslagen är en personuppgiftsansvarig skyldig att en gång per år efter ansökan av en registrerad lämna uppgifter om sådan personuppgift om sökanden som behandlas, så kallat registerutdrag. Denna hanteringsregel skall enligt förslaget gälla även i de fall av vardaglig hantering då ett flertal av hanteringsreglerna i övrigt inte skall gälla.

Utredningen föreslår vidare en ny bestämmelse som uttryckligen anger att registerutdrag inte behöver lämnas i den utsträckning detta visar sig vara omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats. Det innebär att om en personuppgiftsansvarig har exempelvis en större mängd ostrukturerat material eller material på många olika ställen, t.ex. i hundratals persondatorer, är han inte skyldig att söka fram alla uppgifter om en person som begär ett registerutdrag. Det krävs dock som regel att den sökande först tillfrågas om sådana upplysningar som kan underlätta sökandet efter personuppgifter. Syftet med den föreslagna ändringen är inte att inskränka det som faktiskt tillämpas idag utan snarast att verklighetsanpassa lagtexten. Om den personuppgiftsansvarige idag kan ta fram sådant registerutdrag gäller således inte något undantag från skyldigheten.

Överklagande

Förslaget innebär vidare ett förtydligande av hur myndighetsbeslut enligt personuppgiftslagen överklagas. Redan i dag kan vissa myndighetsbeslut enligt personuppgiftslagen överklagas enligt allmänna bestämmelser om överklagande. Utredningen föreslår att det direkt i personuppgiftslagen tas in bestämmelser om i vilka fall och hur en myndighets beslut enligt lagen överklagas.

Straffbara förfaranden

I dag kan en person dömas till böter eller fängelse om han eller hon uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot personuppgiftslagen i fyra uppräknade fall. Utredningen föreslår en avkriminalisering som innebär att, förutom uppsåtliga förfaranden, bara *grovt* oaktsamma förfaranden skall vara straffbara.

Personuppgiftslagen och offentlighetsprincipen

I syfte att förtydliga föreslår utredningen en uttrycklig regel om att de generella bestämmelserna i personuppgiftslagen inte inskränker myndigheternas skyldighet enligt offentlighetsprincipen i 2 kap. tryckfrihetsförordningen att på begäran söka efter, sammanställa och lämna ut personuppgifter.

Utredningen föreslår också att även andra organ än myndigheter som har skyldigheter enligt offentlighetsprincipen, t.ex. kommunala bolag, skall omfattas av de undantag med hänsyn till offentlighetsprincipen som finns i personuppgiftslagen.

Personuppgiftslagen och sekretesslagen

Enligt 7 kap 16 § sekretesslagen gäller sekretess för personuppgift, om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgiften behandlas i strid med personuppgiftslagen. Utredningen har haft i uppdrag att förtydliga bestämmelsen men inte att föreslå att den skall ändras i sak eller upphävas. Utredningen föreslår att bestämmelsen förtydligas enligt följande.

Sekretess skall gälla för en personuppgift om det ”finns skäl att anta” att uppgiften efter ett utlämnande kommer att behandlas i strid med personuppgiftslagen. Därmed förtydligas bl.a. att myndigheten måste ha något skäl – t.ex. att uppgifter om väldigt många människor begärs utlämnade – för att ställa frågor om den tilltänkta användningen av uppgifterna.

ÄRENDETS BEREDNING INOM STADEN

Betänkandet har inom Stockholms stad remitterats till stadsledningskontoret, där det handlagts av juridiska avdelning.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Som framkommit ovan innebär de föreslagna lagändringarna i huvudsak ett förtydligande av gällande bestämmelser i personuppgiftslagen och sekretesslagen. Ändringen avseende vardagliga behandlingar från hanteringsregler till en missbruksregel innebär att hanteringen av personuppgifter underlättas och förenklas. Undantaget gäller dock inte för behandling av personuppgifter som ingår i en databas med en personuppgiftsanknuten struktur, till exempel ett diarieföringssystem. Så snart ett ärende är diariefört i ett sådant system gäller personuppgiftslagen fullt ut för alla förekommande personuppgifter i de handlingar som tillhör ärendet. I stort sett all behandling av personuppgifter inom staden sker inom ramen för ärenden som diarieförs antingen i Diabas eller i något annat kvalificerat diarieföringssystem där sökning kan ske med hjälp av personuppgifter. Dessa system får anses ha en sådan personuppgiftsanknuten strukturering som gör att undantaget från hanteringsreglerna inte blir tillämpligt. Förslaget innebär därför lättnader i stadens verksamhet enbart om personuppgifter behandlas utan att tillhöra ett diariefört ärende. Sådana situationer får nog anses vara relativt sällsynta. Enligt stadsledningskontorets uppfattning innebär förslaget därför inte någon nämnvärd förändring för stadens vidkommande. Staden måste således alltså iakta samtliga hanteringsregler i lagen.

Däremot kan den nya bestämmelsen om lättnader vad gäller skyldigheten att en gång per år lämna ett registerutdrag med uppgift om vilka personuppgifter om den registrerade som behandlas hos den personuppgiftsansvarige, tillämpas av staden. Enligt den nya bestämmelsen behöver sådant registerutdrag inte lämnas om det skulle visa sig vara omöjligt eller innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats för den personuppgiftsansvarige. Det innebär för staden att när en begäran om registerutdrag inkommer behöver inte hundratals användare av persondatorer

tillfrågas om vilka personuppgifter de behandlar i sina datorer utan en sökning i diariesystemet är tillräckligt. I praktiken torde dock detta arbetssätt redan tillämpas och regeln innebär därför närmast en bekräftelse av att förfarandet är riktigt.

Även om ändringarna p.g.a. de avancerade diarieföringssystemen inte kommer att beröra stadens hantering av personuppgifter i någon större utsträckning kan dock följande påpekas.

Även en personuppgiftsansvarig vars personuppgifter inte ingår i en strukturerad samling personuppgifter och som därför inte behöver iaktta de flesta hanteringsreglerna måste ändå iaktta den hanteringsregel som innebär en skyldighet att en gång per år efter ansökan av en registrerad lämna besked om vilka personuppgifter om sökanden som behandlas. Sådant besked skall innehålla uppgift om vilka personuppgifter som behandlas, ändamålet med behandlingen, varifrån uppgifterna kommer och till vilka personuppgifterna lämnats. Den personuppgiftsansvarige som inte i övrigt behöver tillämpa hanteringsreglerna måste därför ändå ha beredskap för att kunna uppfylla detta krav på att lämna registerutdrag. Denna beredskap kan medföra en så betungande skyldighet att värdet av lättnaderna i hanteringsreglerna i övrigt minskar betydligt. Den personuppgiftsansvarige finner det därför kanske bättre att tillämpa hanteringsreglerna på all behandling. Det kan därför ifrågasättas om inte undantaget från hanteringsreglerna också bör omfatta bestämmelsen om registerutdrag.

Med detta påpekande tillstyrks förslaget.